

Akik elmennek, mindig visszatérnek

Aligha van sorsdöntőbb lépés az ember életében a szülőföld elhagyásánál, függetlenül attól, hogy azért megy el, mert muszáj, vagy azért, mert el akar menni. Akkor is azonban, amikor a félelem hajtja őket, vagy a remény, vagy elszántabbak azoknál, akik maradnak, vagy éppenséggel megesküsznek, hogy soha többé nem jönnek vissza, de akkor is, ha megígérik, hogy nem maradnak el soká – mindannyian, akik elmennek, mindig visszatérnek. Még akkor is, ha valójában soha nem jönnek vissza többé. Miért van ez így?

A lelki élet nem tűri a folytonosság hiányát. A folytonosság személyiségünk létezésének záloga. Személyiségünk jelene korábbi életünkön nyugszik. A ma létező tapasztalataink a tegnapi megélték és az itt és most megtapasztaltak összessége. Korábbi tapasztalatok nélkül nem tudnánk meglátni azt, amit most nézünk, nem tudnánk meghallani, amit most hallgatunk, megmondani, melyik az az illat, amelyet épp most szippantunk be. És tegyük hozzá azt is, hogy nem születünk erre a világra minden tapasztalat nélkül: régóta tudjuk már, hogy születésünk előtt, az anyaméhen belül is érezzük a kinti világot.

Ezért nem természetes az, ha némelyek, akik idegen földre érkeznek, megpróbálják letagadni, elrejteni korábbi életüket. Azzal igazolva ebbéli igyekezetüket, hogy így könnyebben ki tudják törölni a szülőföldjükről származó rossz emlékeiket, vagy éppenséggel azzal, hogy így gyorsabban tudnak beilleszkedni az új környezetbe. A valóságban egyik önigazolás sem állja meg a helyét. Először is, mert a negatív tapasztalat is mindig hasznos tapasztalat, másodszer pedig, mert az új tapasztalatok iránti valódi nyitottságra csak az képes, aki nem tagadja meg a korábbiakat, legyenek azok bármilyenek is.

A távozók személyiségét álmaik őrzik. Azokét is, akik inkább elfelejtenék múltjukat, meg azokét is, akik szívesebben élnének múltjukban. Egyi-

kük is, másuk is új környezetbe érve még sokáig álmodik az otthon hagyottakkal.

Az álmok meghosszabbítják a múltat, hogy élni lehessen a mában.

Amikor elmegyünk, személyiségünk megőrzéséhez még egy fontos dologhoz nyúlunk. Az összehasonlításhoz. Az új világba érve állandóan összehasonlítjuk azt, ami új nekünk a bennünk lévő régivel. És mindenben, amit magunk körül látunk, találunk hasonlót ahhoz viszonyítva, amit magunkkal hoztunk. Néha ez egy utca, máskor egy hangulatos kiskocsmá, vagy éppenséggel az emberek közelsége, hidegsége. A hasonlítás néha észrevétlenül telepszik ránk, és ekkor, ha akarnánk, se tudnánk szabadulni tőle. Ilyenkor egyszerűen tudomásul vesszük, és titokként hallgatunk róla.

Van még egy összehasonlítás, amely ha elmentünk, a hátrahagyott világhoz köt bennünket. Kezdetben az új világ minden szokása szokatlannak tűnik számunkra, érthetetlennek. Nemso-kára azonban különbséget kezdünk tenni az új környezet szokásai között, amelyek semmiben sem hasonlítanak a magunkkal hozottakra, és azok között, amelyek emlékeztetnek a miénkre, vagy talán éppen ugyanolyanok. Akik azért mennek el, hogy új életet kezdjenek, nem örülnek ennek. Zavartan állnak régi szokásaikkal az új világban. Azok viszont, akik fél szemmel ott-hagyott világukra merednek, jobban gyakorolják őket, mint mikor még a szülőföldjükön éltek.

Azokat, akik elmentek, ez az **összehasonlítás** irányítja, amikor visszamennének oda, ahonnan jöttek, de akkor is, ha ilyenre még csak nem is gondolnak. Az előbbieket a visszatérés vágyát igyekeznek igazolni számtalan okkal érvelve, attól kezdve, hogy „ez mégsem a szülőföld”, egészen odáig, hogy „ott a fű zöldebb”, „a víz íze-sebb”, és lehet, hogy azóta a „helyzet is megváltozott”. Az utóbbiak viszont azt hajtogatják, hogy

a helyzet ott – a szülőföldön – soha sem válik jobbá, hogy mind megbánták, akik visszatértek, és aki jót akar gyerekeinek, az nem megy vissza.

Bármit is teszünk azonban, bárhová is megyünk, akik elmegyünk, mindig összehasonlítunk. És ez az – történjen tudatosan vagy öntudatlanul –, ami jelzi a köztünk és az új világ közötti nagy különbséget.

Az összehasonlítás kapaszkodás is, meg átok is, ha útnak indulunk. Kapaszkodás, mert értelmet ad az újrakezdésnek, átok, mert gyötör a beilleszkedésben. Az eladdig ismeretlen világ elfogadásában.

Úgy látszik a folyton visszatérő hasonlítás a leghatékonyabb bennünk a szülőfölddel való

kapcsolattartásban. A gyakori hasonlítás igazolja, hogy azok is visszatérnek, akik valójában sose jönnek vissza.

Akik nem jönnek vissza álmaikban – visszatérnek összehasonlításaikban.

Ezért van az, hogy akik elmennek, mindig visszatérnek.

Ami az elvándoroltak második generációját illeti, nekik nincsenek olyan álmaik, mint őseiknek. Ők nem élnek a hasonlításokkal sem, mert nekik már nincsen mit összehasonlítaniuk. Nem térnek már vissza sem gondolataikban, sem a valóságban.

Vagy csak ritkán, nagyon ritkán.

2015. szeptember

Felsőbánya látképe